

voorvechter van een afzonderlijke persoonlijke opvatting omtrent deze vraagstukken is, en, — hevig bestrijder van WEISMANN —, gelijk van zelf spreekt, aan zijn eigen theorie der biogenese een overheerschende plaats inruimt.

Gegrondest op de leer van LAMARCK, dat, evenals de anorganische lichamen door uitwendige factoren voortdurend verandering ondergaan, ook de organismen aan den aanhoudend zich wijzigenden invloed van de buitenwereld onderworpen zijn, is de theorie van HERTWIG het naast verwant met NAEGELI's voorstelling omtrent het idioplasma, de erfelijkheidssubstantie der soort, die niet, gelijk WEISMANN aanneemt, uitsluitend aan de kiemcellen gebonden is en in het soma ontbreekt, doch in alle cellen moet aanwezig zijn. Dit idioplasma heeft volgens HERTWIG het vermogen onder invloed van in en buiten het lichaam werkende factoren te veranderen, den aanleg voor nieuwe eigenschappen te vormen, die op een volgende generatie wordt overgedragen. In tegenstelling met WEISMANN en ROUX is dus HERTWIG een vurig verdediger van het in den laatsten tijd door SEMON en anderen ingenomen standpunt, dat tijdens het leven verworven eigenschappen als het ware gefixeerd worden in het idioplasma van de kiemcel en hierdoor op het nageslacht overgaan.

Bij de lezing van de talrijke belangwekkende hoofdstukken aan dit onderwerp gewijd, waarbij het niet moeilijk is den gedachtengang van den schrijver te volgen, is toch onze eindindruk, dat de schaarsche proefondervindelijke bewijzen voor de verdedigde opvatting — bewijzen, die door tegenstanders zelfs in anderen zin worden uit gelegd — aan HERTWIG nog niet het recht geven zijn erfelijkheids-theorie in tegenstelling met die van SPENCER en NAEGELI van speculatieve neigingen vrij te pleiten, omdat zij, gelijk hij telkens op den voorgrond stelt, meer dan deze theorieën voeling houdt met het leven en de verrichtingen der cel.

Bij den nieuwen druk van het handboek is zorgvuldig rekening gehouden met de belangrijkste nieuwe publicaties op cytologisch gebied in de laatste jaren verschenen. De interessante proeven met culturen van weefsels buiten het organisme, de waarnemingen omtrent de bepaling van het geslacht, de jongste proeven over de werking van β - en γ -stralen op geslachts- en somacellen enz. zijn in in den tekst ingelascht zonder dat dit aan den samenhang van het geheel afbreuk doet.

M. H. VAN HERWERDEN.

PAUL TH. MÜLLER, *Vorlesungen über Infektion und Immunität*. 4de erweiterte und vermehrte Auflage. Jena, GUSTAV FISCHER, 1912. Prijs 8 mark, geb. 9 mark.

Ref. kan, aangezien het eerst twee jaar geleden is, dat hij den derden druk aankondigde, ditmaal wel met een kort bericht volstaan. Het voortreffelijke boek is weder op de hoogte van den tijd

gebracht, zonder gelukkig veel in omvang te zijn toegenomen. Het is vooral de anaphylaxis, waaromtrent weder nieuwe vondsten vielen te boekstaven en welke den schrijver er toe gebracht hebben, haar in een afzonderlijk hoofdstuk, afgescheiden van de overgevoeligheid voor toxinen en van de allergie, te behandelen. Nieuw is verder een hoofdstuk: „Ueber die giftbildenden und entgiftenden Wirkungen der Sera”, waarin de bekende onderzoekingen van FRIEDBERGER c. s. en diens daarop gebaseerde theorie van het wezen der infectieuze processen worden beschreven en uiteengezet. Ook de van de gangbare voorstellingen zeer afwijkende inzichten nopens den aard der immuniteitsreacties van den physico chemicus TRAUBE, welke mede eerst uit den jongsten tijd dateeren, hebben in dezen nieuwen druk een plaats gevonden.

C. EIJKMAN.

Diät-Therapie bei Herzkrankheiten, von Prof. Dr. AUG. HOFFMANN. Sammlung zwangloser Abhandlungen aus dem Gebiete der Verdauungs- und Stoffwechsel-Krankheiten. Mit Rücksicht auf allgemein-ärztliche Interessen herausgegeben von Prof. Dr. A. ALBU in Berlin, III. Band, Heft 8. Halle a. S. CARL MARHOLD Verlagsbuchhandlung 1912. Abonnementspreis für 1 Band à 8 Hefte 8 Mark. Einzelpreis dieses Heftes beträgt 1.40 Mark.

Na een inleiding behandelt schrijver achtereenvolgens het diët bij een organisch hartlijden zonder insufficiëntie, met relatieve insufficiëntie en met absolute insufficiëntie, terwijl ten slotte in het kort de indicaties bij hartneurosen behandeld worden. Het loont, naar het mij voorkomt, de moeite niet een referaat van het behandelde te geven. Men vindt toch in het boekje ongeveer hetzelfde, doch van een uitvoerige toelichting voorzien, wat in de Deutsche leerboeken in het kort vermeld wordt. Een sterk sprekende persoonlijke ervaring is niet aan het woord, wel zal men een uitvoerig overzicht vinden van de nieuwere Deutsche literatuur over het onderwerp. Daarentegen is de niet Deutsche literatuur stiefmoederlijk behandeld. Slechts twee niet Deutsche en wel Engelsche geschriften vond ik aangehaald. Fransche geschriften worden in het oorspronkelijke in het geheel niet vermeld. Zoo is KARELL's kort, doch nog altijd lezenswaardig opstel over zijn melkkuur, verschenen in de *Archives générales de médecine* van 1866, schrijver slechts door een referaat bekend. Zoo is de kennismaking met WIDAL's geschriften beperkt gebleven tot het raadplegen van zijn in 1909 op het Deutsche congres voor inwendige geneeskunde gehouden voordracht.

Uit het bovenstaande blijkt, naar het mij voorkomt, voldoende wat men in het boekje wel en wat men er niet in zal vinden.

VAN DER WEYDE.